

บันทึก

เรื่อง การพ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิกของพรรคการเมือง กรณีสมาชิกของ
พรรคการเมืองหนึ่งได้ไปเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่น

กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ มท ๐๔๐๓/๑๔๑๐๗ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๔^๑ ได้กำหนดการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมืองไว้ ดังนี้

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) พรรคการเมืองสั่งให้ออกตามข้อบังคับ
- (๔) ศาลมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ กำหนดไว้ว่า
“ห้ามมิให้ผู้ใดเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง

การลาออกจากสมาชิกให้ถือว่าสมบูรณ์เมื่อได้ยื่นใบลาออกต่อหัวหน้าพรรคการเมือง”

การสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมืองดังกล่าว ปรากฏว่ามีพรรคการเมืองบางพรรคได้กำหนดหลักเกณฑ์การสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกพรรคไว้ในข้อบังคับของพรรคการเมืองไว้กรณีหนึ่ง คือ “ย้ายไปเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่น” จึงมีปัญหาว่าหากสมาชิกพรรคของตนไปสมัครหรือย้ายไปเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่นโดยมิได้ยื่นใบลาออกต่อหัวหน้าพรรค จะถือว่าสมาชิกผู้นั้นพ้นจากการเป็นสมาชิกพรรคตนทันทีหรือไม่

^๑ มาตรา ๒๖ สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) พรรคการเมืองสั่งให้ออกตามข้อบังคับ
- (๔) ศาลมีคำสั่งยุบเลิกพรรคการเมืองที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก

การสิ้นสุดของสมาชิกภาพของสมาชิกตาม (๓) ในกรณีที่สมาชิกผู้นั้นดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย ต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น การลงมติตามวรรคนี้ให้ลงคะแนนเสียงโดยวิธีเปิดเผยเท่านั้น

กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เนื่องจากมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติพรการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔^๒ มิได้กำหนดการสิ้นสุดสมาชิกภาพกรณีที่สมาชิกพรการเมืองย้ายไปเป็นสมาชิกพรการเมืองอื่นไว้ จึงเป็นปัญหาข้อกฎหมายว่า เมื่อข้อบังคับพรการเมืองได้กำหนดกรณีการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกพรการเมืองเมื่อย้ายไปเป็นสมาชิกพรการเมืองอื่นไว้เช่นนี้ จะถือว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นได้สิ้นสุดลงทันทีที่ไปเป็นสมาชิกพรการเมืองอื่นตามข้อบังคับพรการหรือไม่ โดยกระทรวงมหาดไทยมีความเห็นว่า การย้ายหรือไปสมัครเป็นสมาชิกพรการเมืองอื่นยังไม่เป็นเหตุให้บุคคลนั้นสิ้นสุดสมาชิกภาพจากพรการเมืองเดิมตามกฎหมาย แม้ว่าในข้อบังคับของพรการเมืองจะระบุไว้เช่นนั้นก็ตาม เว้นแต่สมาชิกผู้นั้นจะได้ยื่นใบลาออกต่อหัวหน้าพรรค หรือพรการเมืองนั้นสั่งให้ออกตามข้อบังคับของพรรค ทั้งนี้ เป็นไปตามนัยมาตรา ๒๘ (๒) และ (๓)^๓ แห่งพระราชบัญญัติพรการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ กระทรวงมหาดไทยจึงขอหารือว่าความเห็นดังกล่าวถูกต้องหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวประกอบกับรับฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) แล้วมีความเห็นว่า ตามมาตรา ๒๒ (๙) แห่งพระราชบัญญัติพรการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔^๔ บัญญัติให้ข้อบังคับของพรการเมืองต้องกำหนดถึงการสั่งให้สมาชิกของพรการเมืองออก และการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกของพรการเมืองนั้น มาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติพรการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔^๕ บัญญัติไว้ ๔ กรณีด้วยกัน คือ (๑) ตาย (๒) ลาออก (๓) พรการเมืองสั่งให้ออกตามข้อบังคับ และ (๔) ศาลมีคำสั่งยุบเลิกพรการเมืองที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกสำหรับมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง^๖ เป็นบทบัญญัติที่ห้ามมิให้ผู้ใดเป็นสมาชิกของพรการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรการเมืองโดยมิได้บัญญัติเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกของพรการเมืองไว้แต่อย่างใด ดังนั้น การพิจารณาปัญหาเรื่องการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกของพรการเมืองจึงต้องพิจารณาจากบทบัญญัติในมาตรา ๒๒ (๙) ประกอบกับมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติพรการเมือง

กรณีการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกของพรการเมืองในเรื่องการลาออกตามมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง (๒)^๗ นั้น การลาออกจะสมบูรณ์เมื่อสมาชิกผู้นั้นยื่นใบลาออกต่อหัวหน้า

^๒ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑ ข้างต้น

^๓ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑ ข้างต้น

^๔ มาตรา ๒๒ ข้อบังคับของพรการเมืองนั้น อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

๑. ลา

๑. ลา

(๙) การรับสมาชิกและการสั่งให้สมาชิกออก

๑. ลา

๑. ลา

^๕ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑ ข้างต้น

^๖ มาตรา ๔๔ ห้ามมิให้ผู้ใดเป็นสมาชิกของพรการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรการเมือง

^๗ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑ ข้างต้น

พรรคการเมืองตามมาตรา ๔๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติพรรคการเมือง^๔ ส่วนการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกในกรณีที่พรรคการเมืองสั่งให้ออกตามข้อบังคับนั้น มาตรา ๒๖ วรรคสอง บัญญัติว่า ในกรณีที่สมาชิกผู้นั้นดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย ต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมือง และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น

เมื่อปรากฏว่ามีสมาชิกของพรรคการเมืองใดสมัครหรือไปเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นในขณะเดียวกันแล้ว ก็ถือได้ว่า สมาชิกผู้นั้นฝ่าฝืนมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ซึ่งจะต้องได้รับโทษตามมาตรา ๖๓ แห่งพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๕^๕ ฉะนั้น สมาชิกผู้นั้นจึงอาจยื่นใบลาออกต่อหัวหน้าพรรคการเมืองนั้นตามมาตรา ๔๔ วรรคสอง และสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นย่อมจะสิ้นสุดลงตามมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งพระราชบัญญัติพรรคการเมือง^๖ แต่ในกรณีที่สมาชิกของพรรคการเมืองดังกล่าวยังมิได้ลาออก และต่อมาความปรากฏขึ้น พรรคการเมืองนั้นย่อมมีอำนาจสั่งให้สมาชิกผู้นั้นออกตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของพรรคการเมืองนั้นได้ ซึ่งสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นก็จะสิ้นสุดลงตามมาตรา ๒๒ (๙) ประกอบกับมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง (๓) หรือ มาตรา ๒๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติพรรคการเมือง^๗

ดังนั้น ตามปัญหาที่ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกของพรรคการเมืองหนึ่งซึ่งได้ย้ายไปเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นโดยยังมิได้ลาออกจากพรรคการเมืองเดิมและพรรคการเมืองนั้นยังมิได้สั่งให้ออกตามข้อบังคับของพรรคการเมืองนั้นจะสิ้นสุดลงทันทีหรือไม่ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) จึงเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกของพรรคการเมืองผู้นั้นยังไม่สิ้นสุดลงทันทีจนกว่าพรรคการเมืองนั้นจะสั่งให้ออกตามมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติพรรคการเมือง^๘

(นายอัคราทร จุฬารัตน)

รองเลขาธิการฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ธันวาคม ๒๕๓๔

^๔ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๖ ข้างต้น

^๕ มาตรา ๖๓ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท